

Veřejná podpora míst ve školkách se stále vyplatí: analýza výnosů a nákladů¹

LISTOPAD 2024

KLÁRA KALIŠKOVÁ*, DANIEL MÜNICH*, JIŘÍ SLABÝ*

Shrnutí

- Dlouhodobý nedostatek míst v českých školkách pokračoval i posledních deset let, byť se díky demografickému vývoji a nové alternativě dětských skupin snižoval. Potřeba míst ve školkách ale opět skokově narostla v důsledku imigrační vlny z Ukrajiny po jejím vojenském napadení Ruskem v únoru 2022. Během posledních pár let došlo k výraznému poklesu počtu narozených dětí, což za několik let nesoulad nabídky a poptávky opět sníží. Zároveň ale nadále platí, že nesoulad nabídky a poptávky je lokalizovaný fenomén s omezenou vazbou na celorepublikový vývoj.
- Tato analýza finančních nákladů a výnosů provozu školek vyčísluje, o jaký objem prostředků české veřejné rozpočty přichází v důsledku nedostatku míst ve školkách. Odhadujeme, že čistý výnos veřejných rozpočtů z jednoho dodatečně umístěného dítěte ve školce představuje zhruba 46 tisíc Kč ročně. Je to především díky vyššímu výběru daně z příjmu a z pojistných odvodů pracujícího rodiče, většinou matky, díky místu ve školce. Kladný čistý výnos vychází i za velmi konzervativních předpokladů. Čisté výnosy jsou ještě vyšší, pokud se vezmou v potaz i sekundární a dlouhodobé efekty včetně investičních nákladů na výstavbu školek. Investiční náklady jsou ve srovnání s náklady provozními poměrně nízké, protože jsou rozprostřené do dlouhého období existence místa ve školce v rámci provozování školky.
- V analýze nezohledňujeme další potenciální veřejné a soukromé přínosy, jako je snazší plánování a sladění rodičovského a pracovního života, vyšší porodnost, vyšší příjmy a životní úroveň domácností, menší závislost na sociálních dávkách nebo lepší socializace a připravenost dětí na školu.

¹ Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE). Případné chyby jdou pouze na vrub autorů. Studie byla vydána i díky podpoře Akademie věd ČR v rámci výzkumného programu Strategie AV21 Společnost v pohybu.

* CERGE-EI, společné pracoviště UK a NHÚ AV ČR, v. v. i.

- Příčin přetrvávajícího lokálního nedostatku kapacit školek je řada:
  - Za prvé, reprezentace řady obcí dostatečně nesleduje demografické trendy a rozvoj rezidenční výstavby včas a dostatečně je nepromítá do kapacit školek.
  - Za druhé, byť dodatečné děti ve školce představují pro veřejné rozpočty čistý finanční výnos, tento výnos nerealizují obecní rozpočty, ale rozpočty centrální. Naopak náklady na výstavbu jdou na vrub rozpočtu obcí. Roli hraje i skutečnost, že zatímco náklady jsou viditelné dobře, výnosy mnohem méně. To výrazně snižuje motivace obcí kapacity školek řešit.
  - A za třetí, byť investiční náklady na jedno místo ve školce rozprostřené do dlouhého období vychází jako nízké, okamžitá výše investičních nákladů pro většinu menších až středně velkých obcí znamená nepřekonatelnou překážku. Šance na získání dotací jsou totiž poměrně nízké a možnosti úvěrového financování obecní výstavby jsou omezené s ohledem na správu obcí volenými zastupiteli.

Public Financing for Pre-school Places Still Pays Off: a cost-benefit analysis²

NOVEMBER 2024

KLÁRA KALIŠKOVÁ*, DANIEL MÜNICH*, JIŘÍ SLABÝ*

Summary

- The long-term shortage of places in Czech kindergartens has continued for the last ten years, although it has been decreasing thanks to demographic development and new alternative child groups. However, the need for pre-school places has again skyrocketed due to the wave of immigration from Ukraine following its military invasion by Russia in February 2022. There has been a significant drop in the number of births over the last few years, which will reduce the mismatch between supply and demand again in a few years. At the same time, however, it remains the case that the mismatch between supply and demand is a localised phenomenon with limited links to national developments.
- This cost-benefit analysis of the financial costs and benefits of running nurseries quantifies the amount of money lost by the Czech public budgets as a result of the shortage of pre-school places. We estimate that the net return to public budgets from one additional child placed in a kindergarten is approximately CZK 46,000 per year. This is mainly due to the higher income tax and insurance contributions collected by the working parent, mostly the mother, as a result of the nursery school places. The positive net returns are even under very conservative assumptions. The net returns are even higher if secondary and long-term effects are taken into account, including the investment costs of building the nurseries. The investment costs are relatively low compared to the operating costs because they are spread over a long period of the nursery's place in operation.
- The analysis does not take into account other potential public and private benefits, such as easier planning and reconciliation of parental and working life, higher fertility rates, higher household incomes and living standards, less dependence on welfare benefits, or better socialisation and school readiness of children.

---

² This study represents the authors' own views and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences nor of the Charles University Center for Economic Research and Graduate Education (CERGE). Any remaining ambiguities or errors are the responsibility of the authors. The study was produced with support from the Czech Academy of Sciences under the AV21 Strategy research programme, Society in Motion.

*CERGE-EI, a joint workplace of Charles University and the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences.

- There are a number of reasons for the persistent local shortage of pre-school capacity:
  - First, the representation of many municipalities does not sufficiently monitor demographic trends and residential development in a timely manner and does not sufficiently translate them into pre-school capacity.
  - Second, although additional children in kindergarten represent a net financial gain for public budgets, this gain is not realised by municipal budgets but by central budgets. On the contrary, the construction costs are charged to the municipal budgets. The fact that, while the costs are well visible, the returns are much less so. This significantly reduces the incentives of municipalities to address pre-school capacity.
  - And thirdly, although the investment cost per pre-school place spread over a long period comes out as low, the immediate level of investment costs is an insurmountable obstacle for most smaller to medium-sized municipalities. In fact, the chances of obtaining subsidies are relatively low and the possibilities of credit financing for municipal construction are limited, given the governance of municipalities by elected representatives.